

Ny SAS-rapport er økonomisk nonsens

Børsen den 29 maj 2025

Forleden udkom en konsulentrapport, som flyselskabet SAS havde bestilt for at vise, hvor vigtigt flyselskabet er for dansk økonomi. Rapporten, der er udarbejdet af det hollandske SEO Amsterdam Economics, noterer blandt andet, at SAS understøtter 44.000 arbejdspladser i Danmark og 141.000 i Skandinavien.

Bundlinjen i rapporten er et samlet tilskud på 42 mia. kr. fra SAS til den danske nationalindkomst. Men man bør ikke lægge nogen vægt på SAS-rapporten, der illustrerer og gentager en række problemer, som konsulentrapporter ofte lider under.

Rapporterne fejler ofte ved at ignorere et koncept, som er helt centralt i nationaløkonomi: de såkaldte alternativomkostninger.

Sætter man for eksempel 2000 mennesker til at grave grøfter og 2000 til at fylde grøfterne bagefter, vil konsulentrapporternes logik sige, at man har skabt 4000 job og dermed bidraget til bnp.

Sandheden er dog, at alternativomkostningen består i, hvad de 4000 mennesker kunne have lavet i stedet for at grave og fylde grøfter. I nationaløkonomi kendes denne særlige fejltagelse som the make-work fallacy – situationen, hvor man tror eller påstår, man skaber job, men i virkeligheden blot flytter folk fra andre job.

I grøftetilfældet er det indlysende, at de 4000 job bidrager negativt til bnp, fordi stort set alle andre job ville være mere produktive. I tilfældet med SAS må man på helt samme måde spørge, om de 3400 folk, der er direkte ansat i SAS, og de 5700 andre beskæftigede i branchen, som har med SAS at gøre, ville levere mindre værdi, hvis de arbejdede for andre selskaber eller lavede noget andet.

Man må spørge, om det danske samfund ville få mindre værdi ud af, at Delta Airlines, British Airways eller Norwegian brugte de pladser i Københavns Lufthavn, som SAS lige nu beflyver. Uden at gøre det vil enhver påstand om, hvad et selskab bidrager til bnp, være meningsløs.

Et nødvendigt startpunkt for at svare på spørgsmålet er regnskabsværdien af et selskabs aktiviteter. En nøgtern vurdering af SAS-bidraget til økonomien er således det første årsregnskab, siden SAS blev afnoteret fra børsen.

Ifølge det steg selskabets omsætning til 45,9 mia. svenske kroner, efter et år hvor passagertallet steg 6,4 pct. Alligevel var SAS' endelige resultat et driftsunderskud på 2,1 mia.

Skal et åbenlyst nødlidende flyselskab alligevel bidrage positivt til dansk økonomi, må der være store ekstragevinster – såkaldte positive eksternaliteter – forbundet med det.

Det er netop den historie, SAS-rapporten forsøger at fortælle, men uden på nogen måde at vurdere alternativomkostningerne. Det samme gælder letbaner i Aarhus og Odense, Lynetteholmen og mange andre private og offentlige projekter.

Rapporterne bør ganske enkelt aldrig tages alvorligt i den offentlige debat, da de skjuler alternativomkostninger, der måske ikke er politisk opportune, men meget virkelige for samfundsøkonomien.

Christian Bjørnskov